Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 4ης Οκτωβρίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Επείγουσα προδικαστική διαδικασία – Έλεγχοι στα σύνορα, άσυλο και μετανάστευση – Οδηγία 2008/115/ΕΚ – Άρθρο 15, παράγραφος 2, στοιχείο β′ – Κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας ενόψει απομάκρυνσης – Οδηγία 2013/33/ΕΕ – Άρθρο 9 – Θέση υπό κράτηση αιτούντος διεθνή προστασία – Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 – Άρθρο 28, παράγραφος 2 – Θέση υπό κράτηση προς τον σκοπό της μεταφοράς – Παράνομη κράτηση – Άρθρα 6 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Στην υπόθεση C-387/24 PPU [Bouskoura] [i],

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (πρωτοδικείο Χάγης, με μεταβατική έδρα το Roermond, Κάτω Χώρες) με απόφαση της 4ης Ιουνίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Ιουνίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

C

κατά

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, P. G. Xuereb, A. Kumin και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Α. Ράντος

γραμματέας: A. Lamote, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Ιουλίου 2024,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο C, εκπροσωπούμενος από τον P. H. Hillen και τον R. M. Seth Paul, advocaten,

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. K. Bulterman και την A. Hanje,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την A. Baeckelmans, την A. Κατσιμέρου και την F. van Schaik,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98), του άρθρου 9, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (ΕΕ 2013, L 180, σ. 96), και του άρθρου 28, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31, στο εξής: Δουβλίνο ΙΙΙ), σε συνδυασμό με τα άρθρα 6 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).

2 Η εν λόγω αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του C, υπηκόου τρίτης χώρας σε βάρος του οποίου έχει κινηθεί διαδικασία επιστροφής, και του Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Υφυπουργού Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, Κάτω Χώρες, στο εξής: Υφυπουργός) σχετικά με τη νομιμότητα δύο διαδοχικών μέτρων κράτησης που επέβαλε η αρχή αυτή.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2008/115

3 Η αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας 2008/115 έχει ως εξής:

«Σύμφωνα με την οδηγία 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα [(ΕΕ 2005, L 326, σ. 13)], υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση για άσυλο σε ένα κράτος μέλος δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι διαμένει παράνομα στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους μέχρι να εκδοθεί απόφαση που να απορρίπτει την αίτηση, ή απόφαση που να του/της στερεί το δικαίωμα να διαμείνει ως αιτών άσυλο.»

4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στους παρανόμως διαμένοντες στο έδαφος κράτους μέλους υπηκόους τρίτης χώρας.»

5 Το άρθρο 15 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα εξής:

«1. Εκτός εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση δύνανται να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα επαρκή αλλά λιγότερο αναγκαστικά μέτρα, τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν απλώς υπό κράτηση υπήκοο τρίτης χώρας υποκείμενο σε διαδικασίες επιστροφής, για την προετοιμασία της επιστροφής και/ή τη διεκπεραίωση της διαδικασίας απομάκρυνσης, ιδίως όταν:

α) υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, ή

β) ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής ή τη διαδικασία απομάκρυνσης.

Οιαδήποτε κράτηση έχει τη μικρότερη δυνατή διάρκεια και διατηρείται μόνο καθόσον χρόνο η διαδικασία απομάκρυνσης εξελίσσεται και εκτελείται με τη δέουσα επιμέλεια.

2. Η κράτηση διατάσσεται από τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές.

Η κράτηση διατάσσεται εγγράφως και συνοδεύεται από πραγματική και νομική αιτιολόγηση.

Όταν η διαταγή κράτησης εκδίδεται από διοικητικές αρχές, τα κράτη μέλη:

α) είτε προβλέπουν την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησης που αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της κράτησης,

β) είτε χορηγούν στο συγκεκριμένο υπήκοο τρίτης χώρας το δικαίωμα να κινήσει διαδικασία για την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησής του που αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της σχετικής διαδικασίας· εν τοιαύτη περιπτώσει, τα κράτη μέλη ενημερώνουν αμέσως τους ενδιαφερομένους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τη δυνατότητα διεξαγωγής τέτοιας διαδικασίας.

Ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας απολύεται αμέσως εάν η κράτηση δεν είναι νόμιμη.

3. Εν πάση περιπτώσει, η απόφαση κράτησης επανεξετάζεται ανά εύλογα χρονικά διαστήματα είτε κατ' αίτηση του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας είτε αυτεπαγγέλτως. Σε περίπτωση παραταθείσας διάρκειας κράτησης, η επανεξέταση εποπτεύεται από δικαστική αρχή.

4. Οσάκις καθίσταται πρόδηλο ότι δεν υφίσταται πλέον λογικά προοπτική απομάκρυνσης για νομικούς ή άλλους λόγους ή όταν παύουν να ισχύουν οι όροι της παραγράφου 1, η κράτηση παύει να δικαιολογείται και το συγκεκριμένο πρόσωπο απολύεται αμέσως.

5. Η κράτηση εξακολουθεί καθ' όλη τη χρονική περίοδο κατά την οποία πληρούνται οι όροι της παραγράφου 1 και είναι αναγκαία για να διασφαλισθεί η επιτυχής απομάκρυνση. Κάθε κράτος μέλος καθορίζει περιορισμένη περίοδο κράτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το εξάμηνο.

6. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να παρατείνουν το χρονικό διάστημα που αναφέρεται στην παράγραφο 5 παρά μόνο για περιορισμένο χρόνο που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο σε περιπτώσεις κατά τις οποίες, παρ' όλες τις εύλογες προσπάθειές τους, η επιχείρηση απομάκρυνσης είναι πιθανόν να διαρκέσει περισσότερο επειδή:

α) ο συγκεκριμένος υπήκοος της τρίτης χώρας αρνείται να συνεργασθεί, ή

β) καθυστερεί η λήψη αναγκαίων εγγράφων από τρίτες χώρες.»

Η οδηγία 2013/33

6 Το άρθρο 2, στοιχείο η', της οδηγίας 2013/33 ορίζει την κράτηση ως «τον περιορισμό σε ειδικό χώρο που επιβάλλει ένα κράτος μέλος σε αιτούντα, με αποτέλεσμα τη στέρηση της ελευθερίας κυκλοφορίας του/της».

7 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη δεν υποβάλλουν σε κράτηση ένα πρόσωπο απλώς και μόνο διότι είναι αιτών σύμφωνα με την οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας [(ΕΕ 2013, L 180, σ. 60)].

2. Εφόσον κρίνεται αναγκαίο, και κατόπιν ατομικής αξιολόγησης κάθε περίπτωσης, τα κράτη μέλη μπορούν να θέσουν αιτούντα υπό κράτηση, εάν δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν αποτελεσματικά άλλα λιγότερο περιοριστικά εναλλακτικά μέτρα.

3. Ο αιτών μπορεί να υποβληθεί σε κράτηση μόνο:

α) προκειμένου να διαπιστωθεί ή να επαληθευτεί η ταυτότητα ή η υπηκοότητά του,

β) προκειμένου να προσδιοριστούν τα στοιχεία εκείνα στα οποία βασίζεται η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, η απόκτηση των οποίων θα ήταν σε άλλη περίπτωση αδύνατη, ιδίως όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής του αιτούντος,

γ) για να αποφασιστεί, στο πλαίσιο διαδικασίας, το δικαίωμα του αιτούντος για είσοδο στο έδαφος,

δ) όταν κρατείται στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής δυνάμει της οδηγίας [2008/115], προκειμένου να προετοιμάζεται η επιστροφή και/ή να διεξάγεται η διαδικασία απομάκρυνσης, και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος είναι σε θέση να τεκμηριώνει βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι το πρόσωπο ασκεί αίτηση διεθνούς προστασίας, προκειμένου να καθυστερεί απλώς ή να εμποδίζει την εκτέλεση απόφασης επιστροφής,

ε) όταν απαιτείται για την προστασία της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης,

στ) σύμφωνα με το άρθρο 28 του κανονισμού [Δουβλίνο ΙΙΙ].

Οι λόγοι κράτησης προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.»

8 Κατά το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/33:

«Όταν η κράτηση διατάσσεται από διοικητικές αρχές, τα κράτη μέλη προβλέπουν την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησης αυτεπαγγέλτως και/ή κατόπιν αιτήσεως του αιτούντος. Όταν διεξάγεται αυτεπαγγέλτως, η επανεξέταση αυτή αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της κράτησης. Όταν διεξάγεται κατόπιν αίτησης του αιτούντος, αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της σχετικής διαδικασίας. Προς τούτο, τα κράτη μέλη ορίζουν στο εθνικό δίκαιο το χρονικό διάστημα εντός του οποίου διεξάγεται η αυτεπάγγελτη δικαστική επανεξέταση και/ή η δικαστική επανεξέταση κατόπιν αίτησης του αιτούντος.

Όταν, κατόπιν της δικαστικής επανεξέτασης, η κράτηση θεωρείται παράνομη, ο αιτών αφήνεται αμέσως ελεύθερος.»

Ο κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ

9 Το άρθρο 28, παράγραφοι 2 έως 4, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ έχει ως εξής:

«2. Όταν υπάρχει σημαντικός κίνδυνος διαφυγής, τα κράτη μέλη δύνανται να κρατούν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, ούτως ώστε να εξασφαλίζονται οι διαδικασίες μεταφοράς σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, βάσει ατομικής αξιολόγησης και μόνον εφόσον η κράτηση είναι αναλογική, εάν δεν μπορούν να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά λιγότερο αυστηρά εναλλακτικά μέτρα.

3. Η κράτηση είναι όσο το δυνατό συντομότερη και δεν διαρκεί περισσότερο από τον χρόνο που εύλογα απαιτείται για την πλήρωση των αναγκαίων διοικητικών διαδικασιών με τη δέουσα επιμέλεια, μέχρι την εκτέλεση της μεταφοράς βάσει του παρόντος κανονισμού.

Όταν ένα πρόσωπο κρατείται κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η προθεσμία υποβολής αιτήματος αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης δεν υπερβαίνει τον ένα μήνα από την υποβολή της αίτησης. Το κράτος μέλος που διεξάγει τη διαδικασία σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό ζητεί επείγουσα απάντηση σε τέτοιες περιπτώσεις. Η εν λόγω απάντηση δίδεται εντός δύο εβδομάδων από την παραλαβή του αιτήματος. Η έλλειψη απάντησης εντός δύο εβδομάδων ισοδυναμεί με αποδοχή του αιτήματος και συνεπάγεται υποχρέωση αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του προσώπου, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης πρόβλεψης των κατάλληλων προετοιμασιών για την άφιξη.

Όταν ένα πρόσωπο κρατείται κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η μεταφορά του εν λόγω προσώπου από το αιτούν κράτος μέλος στο υπεύθυνο κράτος μέλος διεξάγεται μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατό και το αργότερο εντός έξι εβδομάδων από την τυπική ή άτυπη αποδοχή του αιτήματος αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερόμενου προσώπου από άλλο κράτος μέλος ή από τη στιγμή κατά την οποία το ένδικο [βοήθημα] ή η [αίτηση επανεξέτασης] παύει να έχει ανασταλτικό χαρακτήρα σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3.

Όταν το αιτούν κράτος μέλος δεν τηρεί τις προθεσμίες για την υποβολή αιτήματος αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης ή όταν η μεταφορά δεν εκτελείται εντός της προαναφερόμενης στο τρίτο εδάφιο προθεσμίας των έξι εβδομάδων, το πρόσωπο δεν κρατείται πλέον. Τα άρθρα 21, 23, 24 και 29 εξακολουθούν να εφαρμόζονται σχετικά.

4. Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης προσώπων και τις εγγυήσεις για τους κρατουμένους, προκειμένου να εξασφαλίζονται οι διαδικασίες μεταφορών στο υπεύθυνο κράτος μέλος, εφαρμόζονται τα άρθρα 9, 10 και 11 της οδηγίας [2013/33].»

Το ολλανδικό δίκαιο

10 Το άρθρο 59a, παράγραφος 1, του Vreemdelingenwet 2000 (νόμου του 2000 περί αλλοδαπών), της 23ης Νοεμβρίου 2000 (Stb. 2000, αριθ. 495, στο εξής: νόμος περί αλλοδαπών), ορίζει ότι οι αλλοδαποί υπήκοοι στους οποίους έχει εφαρμογή ο κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ μπορούν, τηρουμένων των διατάξεων του άρθρου 28 του κανονισμού αυτού, να τεθούν υπό κράτηση ενόψει της μεταφοράς τους στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβλήθηκε στο ολλανδικό έδαφος.

11 Το άρθρο 59, παράγραφος 1, initio και στοιχείο a, του εν λόγω νόμου προβλέπει ότι ο Υφυπουργός δύναται να θέσει υπό κράτηση παρανόμως διαμένοντα αλλοδαπό υπήκοο ενόψει της απομάκρυνσής του από το ολλανδικό έδαφος, εφόσον τούτο απαιτείται για λόγους δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας.

12 Το άρθρο 94, παράγραφοι 1 και 6, του ίδιου νόμου έχει ως εξής:

«1. Όταν λαμβάνει απόφαση με την οποία επιβάλλει στερητικό της ελευθερίας μέτρο το οποίο προβλέπεται στα άρθρα 6, 6a, 58, 59, 59a και 59b, ο Υπουργός ενημερώνει το πρωτοδικείο το αργότερο είκοσι οκτώ ημέρες από την κοινοποίηση της εν λόγω απόφασης, εκτός εάν ο αλλοδαπός υπήκοος άσκησε ο ίδιος προσφυγή. Μόλις το δικαστήριο ενημερωθεί, ο αλλοδαπός υπήκοος θεωρείται ότι έχει ασκήσει προσφυγή κατά της απόφασης με την οποία επιβάλλεται στερητικό της ελευθερίας μέτρο. Αντικείμενο της προσφυγής είναι επίσης η επιδίκαση αποζημίωσης.

[…]

6. Εάν εκτιμά ότι η εφαρμογή ή η εκτέλεση του μέτρου αντιβαίνει στον παρόντα νόμο ή εάν εκτιμά, κατόπιν εξέτασης του συνόλου των συμφερόντων που διακυβεύονται, ότι το μέτρο δεν δικαιολογείται, το επιληφθέν δικαστήριο κάνει δεκτή την προσφυγή. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο διατάσσει την άρση του μέτρου ή την τροποποίηση των όρων εκτέλεσής του.»

13 Το άρθρο 96, παράγραφοι 1 και 3, του νόμου περί αλλοδαπών προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Εάν η προσφυγή του άρθρου 94 κριθεί αβάσιμη και ο αλλοδαπός υπήκοος ασκήσει προσφυγή κατά της συνέχισης της στέρησης της ελευθερίας του, το δικαστήριο ολοκληρώνει την προκαταρκτική έρευνα εντός προθεσμίας μίας εβδομάδας από την παραλαβή του δικογράφου της προσφυγής. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 8:57 του Algemene wet bestuursrecht [(γενικού νόμου περί διοικητικού δικαίου)], το δικαστήριο μπορεί επίσης να αποφασίσει, χωρίς τη συναίνεση των διαδίκων, ότι δεν θα διεξαχθεί επ' ακροατηρίου συζήτηση.

[…]

3. Εάν εκτιμά ότι η εφαρμογή ή η εκτέλεση του μέτρου αντιβαίνει στον παρόντα νόμο ή εάν εκτιμά, κατόπιν εξέτασης του συνόλου των συμφερόντων που διακυβεύονται, ότι το μέτρο αυτό δεν δικαιολογείται ευλόγως, το επιληφθέν δικαστήριο κάνει δεκτή την προσφυγή. Στην

περίπτωση αυτή, το δικαστήριο διατάσσει την άρση του μέτρου ή την τροποποίηση των όρων εκτέλεσής του.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

14 Στις 2 Μαΐου 2024 ελήφθη σε βάρος του C μέτρο κράτησης βάσει του άρθρου 59a, παράγραφος 1, του νόμου περί αλλοδαπών (στο εξής: πρώτο μέτρο κράτησης). Με τη λήψη του μέτρου αυτού, ο Υφυπουργός έκρινε, πρώτον, ότι ο C ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, δεύτερον, ότι έθετε σημαντικό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη λόγω κινδύνου διαφυγής και, τρίτον, ότι το κράτος που ήταν υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του για παροχή διεθνούς προστασίας ήταν το Βασίλειο της Ισπανίας. Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η κράτηση επιβλήθηκε στον C ενόψει της μεταφοράς του στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

15 Στις 3 Μαΐου 2024 ο Υφυπουργός ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να αναδεχθούν τον C δυνάμει του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ. Οι αρχές αυτές απέρριψαν το εν λόγω αίτημα στις 14 Μαΐου 2024.

16 Στις 17 Μαΐου 2024, στις 14:51, ο Υφυπουργός εξέδωσε απόφαση επιστροφής σε βάρος του C, ορίζοντας το Μαρόκο ως χώρα προορισμού. Εκτιμώντας ότι συνέτρεχε κίνδυνος ο ενδιαφερόμενος, ο οποίος δεν διέμενε νομίμως στη χώρα, να διαφύγει πριν από την απομάκρυνσή του, ο Υφυπουργός επέβαλε στη συνέχεια, στις 14:52, μέτρο κράτησης σε βάρος του, βάσει του άρθρου 59, παράγραφος 1, initio και στοιχείο a, του νόμου περί αλλοδαπών (στο εξής: δεύτερο μέτρο κράτησης). Το μέτρο αυτό βρίσκεται σε ισχύ. Την ίδια ημέρα, στις 14:55, ο Υφυπουργός ανακάλεσε το πρώτο μέτρο κράτησης.

17 Ο C άσκησε δύο προσφυγές, κατά του πρώτου και του δεύτερου μέτρου κράτησης, ενώπιον του rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (πρωτοδικείου Χάγης, με μεταβατική έδρα το Roermond, Κάτω Χώρες), που είναι το αιτούν δικαστήριο.

18 Ο C υποστηρίζει, ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, ότι το πρώτο μέτρο κράτησης κατέστη παράνομο στις 14 Μαΐου 2024, ημερομηνία από την οποία, δεδομένου ότι το Βασίλειο της Ισπανίας αρνήθηκε να τον αναδεχθεί, το εν λόγω μέτρο έπαυσε να δικαιολογείται από τον σκοπό της μεταφοράς του στο εν λόγω κράτος μέλος. Κατά τον C, με αφετηρία την ημερομηνία αυτή, βάσει της νομολογίας του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας, Κάτω Χώρες), ο Υφυπουργός διέθετε προθεσμία 48 ωρών για να διατάξει τη συνέχιση της κράτησης επί βάσεως διαφορετικής από εκείνη που δικαιολόγησε το πρώτο μέτρο κράτησης. Εν προκειμένω, η εν λόγω προθεσμία δεν τηρήθηκε, αφού η συγκεκριμένη αρχή έλαβε το δεύτερο μέτρο κράτησης στις 17 Μαΐου 2024. Κατά συνέπεια, ο C δεν μπορούσε να εξακολουθήσει να κρατείται και έπρεπε να έχει αφεθεί ελεύθερος πριν ληφθεί το δεύτερο μέτρο κράτησης.

19 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ο Υφυπουργός υποστηρίζει ότι η έλλειψη νομιμότητας του πρώτου μέτρου κράτησης δεν επηρεάζει τη νομιμότητα του δεύτερου μέτρου κράτησης, το οποίο δικαιολογεί αυτοτελώς τη συνέχιση της κράτησης του ενδιαφερομένου. Η αρχή αυτή, μολονότι αναγνωρίζει το ελάττωμα του πρώτου μέτρου κράτησης και συγχρόνως προτείνει στον C το ποσό των 100 ευρώ ως αποζημίωση προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω της παράνομης κράτησής του, εντούτοις διατείνεται ότι το πρώτο μέτρο κράτησης είχε ήδη ανακληθεί κατά τον χρόνο που το αιτούν δικαστήριο επιλήφθηκε της υπόθεσης και, επομένως, το μέτρο αυτό δεν υπόκειται σε ακύρωση.

20 Το αιτούν δικαστήριο σημειώνει ότι, δυνάμει εθνικής πρακτικής η οποία έχει επικυρωθεί από τη νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας), ο παράνομος χαρακτήρας μέτρου κράτησης που έχει ληφθεί σε βάρος υπηκόου τρίτης χώρας δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να επηρεάσει τη νομιμότητα μέτρου κράτησης που λαμβάνεται σε μεταγενέστερο χρόνο σε βάρος του ίδιου προσώπου, οπότε ο αρμόδιος δικαστής δεν μπορεί να διατάξει την απόλυση του προσώπου αυτού λόγω του συγκεκριμένου ελαττώματος. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η εν λόγω πρακτική και η εν λόγω νομολογία είναι, άλλωστε, σύμφωνες με τα άρθρα 59, 59a, 94 και 96 του νόμου περί αλλοδαπών, τα οποία δεν προβλέπουν ρητώς την υποχρέωση της αρμόδιας δικαστικής αρχής να διατάξει να αφεθεί ελεύθερος ο ενδιαφερόμενος στην περίπτωση που κρίνει ότι η κράτηση είναι παράνομη.

21 Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει, εντούτοις, ότι, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115 και του άρθρου 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/33, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να απολυθεί «αμέσως» αν αποδειχθεί ότι η κράτησή του είναι παράνομη.

22 Λαμβανομένης υπόψη της υποχρέωσης άμεσης απόλυσης την οποία προβλέπουν οι ως άνω διατάξεις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν οφείλει να διατάξει την απόλυση του ενδιαφερομένου, ακόμη και αν το μέτρο κράτησης δυνάμει του οποίου στερείται επί του παρόντος την ελευθερία του δεν είναι παράνομο, για τον λόγο και μόνον ότι το προϊσχύσαν μέτρο κράτησης, δυνάμει του οποίου στερήθηκε προηγουμένως την ελευθερία του, έπαυσε να πληροί τις προϋποθέσεις νομιμότητας.

23 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, πρώτον, ότι το ζήτημα αυτό προϋποθέτει να προσδιοριστεί αν το αντικείμενο ελέγχου της αρμόδιας δικαστικής αρχής είναι η προϋπόθεση της «κράτησης» ή αν η αρχή αυτή πρέπει να περιορίσει τον έλεγχό της στον ενδεχόμενο παράνομο χαρακτήρα του ισχύοντος μέτρου κράτησης. Κατά το αιτούν δικαστήριο, στην τελευταία αυτή περίπτωση, η δυνατότητα να διαταχθεί απόλυση του ενδιαφερομένου εξαρτάται, εν τέλει, από το χρονικό σημείο κατά το οποίο αυτός προβάλλει τον παράνομο χαρακτήρα του εν λόγω μέτρου, η δε περίσταση ότι η κράτηση υπήρξε παράνομη στο παρελθόν δεν συνιστά κρίσιμο στοιχείο στο πλαίσιο της ανάλυσης που πραγματοποιεί η αρμόδια δικαστική αρχή. Σε μια τέτοια περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο δεν είναι σε θέση να διασφαλίσει το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.

24 Δεύτερον, το ίδιο δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν προβλέπει τη δυνατότητα συνέχισης της κράτησης για διοικητικούς λόγους ή για την προπαρασκευή νέου μέτρου κράτησης, αλλά επιβάλλει την άμεση απόλυση υπηκόου τρίτης χώρας που κρατείται παράνομα, ανεξαρτήτως του χρονικού σημείου κατά το οποίο εξετάζεται η νομιμότητα της κράτησης αυτής.

25 Τρίτον, τονίζει ότι, κατά τη νομολογία του Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (τμήματος διοικητικών διαφορών του Συμβουλίου της Επικρατείας), είναι δυνατόν, σε περίπτωση σοβαρής προσβολής του δικαιώματος του ενδιαφερομένου να αφεθεί ελεύθερος, να υπάρξει παρέκκλιση από τον κανόνα κατά τον οποίο η έλλειψη νομιμότητας του πρώτου μέτρου κράτησης δεν επηρεάζει τη νομιμότητα του δεύτερου μέτρου κράτησης.

26 Κατά το αιτούν δικαστήριο, ο θεμελιώδης χαρακτήρας του δικαιώματος στην ελευθερία, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 του Χάρτη, καθώς και του δικαιώματος για αποτελεσματική δικαστική προστασία, συνηγορεί υπέρ της κρίσεως ότι κάθε κράτηση που διατάσσεται δυνάμει παράνομου μέτρου κράτησης συνιστά σοβαρή προσβολή των εν λόγω δικαιωμάτων. Κατά

συνέπεια, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να αφεθεί αμέσως ελεύθερος στην περίπτωση που η απόφαση κράτησης ενείχε, κατά το παρελθόν, παρανομία, ακόμα και αν η αρμόδια αρχή θεράπευσε τελικώς την οικεία παρανομία.

27 Σε μια τέτοια περίπτωση, η καταβολή αποζημίωσης δεν διασφαλίζει την επαρκή προστασία των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στα άρθρα 6 και 47 του Χάρτη. Η διάρκεια και η βαρύτητα της παράνομης κράτησης θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό του ύψους της αποζημίωσης που πρέπει να καταβληθεί στον ενδιαφερόμενο.

28 Εν προκειμένω, στον βαθμό που η κράτηση διατηρήθηκε σε ισχύ για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 48 ωρών παρά τον παράνομο χαρακτήρα του πρώτου μέτρου κράτησης και δεδομένου ότι το δεύτερο μέτρο κράτησης ελήφθη σε χρόνο μεταγενέστερο της ανάκλησης του πρώτου μέτρου, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι μόνον η άμεση απόλυση του ενδιαφερομένου θα εξασφάλιζε επαρκή προστασία του δικαιώματός του για αποτελεσματική δικαστική προστασία.

29 Υπό τις συνθήκες αυτές, το rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (πρωτοδικείο Χάγης, με μεταβατική έδρα το Roermond) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν το άρθρο 15, παράγραφος 2, [τρίτο εδάφιο,] initio και στοιχείο β′, της οδηγίας [2008/115], το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας [2013/33] και το άρθρο 28, παράγραφος 4, του [κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ], σε συνδυασμό με τα άρθρα 6 και 47 του [Χάρτη], την έννοια ότι η δικαστική αρχή οφείλει πάντοτε να διατάσσει την άμεση απόλυση του κρατουμένου εάν η κράτηση ήταν ή κατέστη παράνομη σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της αδιάλειπτης εκτέλεσης πλειόνων διαδοχικών μέτρων κράτησης;»

Επί του αιτήματος εφαρμογής της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

30 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εξεταστεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα διαδικασία του άρθρου 23α, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

31 Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, ισχυρίστηκε, κατ’ αρχάς, ότι η υπόθεση αφορά διατάξεις που εμπίπτουν στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ. Εν συνεχεία, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι ο C τελεί υπό κράτηση αδιαλείπτως από τις 2 Μαΐου 2024. Τέλος, τόνισε ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στο προδικαστικό ερώτημα είναι καθοριστική για να κριθεί αν το αιτούν δικαστήριο υποχρεούται, βάσει του δικαίου της Ένωσης, να διατάξει την άμεση απόλυση του ενδιαφερομένου.

32 Κατά πρώτον, διαπιστώνεται ότι η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία διάταξης της οδηγίας 2008/115, διάταξης της οδηγίας 2013/33 και διάταξης του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ. Δεδομένου ότι οι εν λόγω οδηγίες και ο κανονισμός εμπίπτουν στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, ο οποίος αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, χωρεί εξέταση της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 23α, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 107, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

33 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την προϋπόθεση του επείγοντος, τονίζεται ότι η εν λόγω προϋπόθεση πληρούται ιδίως όταν ο ενδιαφερόμενος στην υπόθεση της κύριας δίκης στερείται επί του παρόντος την ελευθερία του και η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, διευκρινιζομένου ότι η κατάσταση του προσώπου αυτού πρέπει να εκτιμάται ως έχει κατά τον χρόνο εξετάσεως του αιτήματος περί υπαγωγής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην επείγουσα διαδικασία (απόφαση της 29ης Ιουλίου 2024, Breian, C-318/24 PPU, EU:C:2024:658, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

34 Εν προκειμένω, από την περιγραφή των πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου προκύπτει ότι ο C στερείται πράγματι την ελευθερία του από τις 2 Μαΐου 2024 καθώς και ότι εξακολουθούσε να τελεί υπό αυτό το καθεστώς κατά την ημερομηνία της εξέτασης του αιτήματος για υπαγωγή της αίτησης προδικαστικής αποφάσεως στην επείγουσα προδικαστική διαδικασία. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι είναι δυνατό, ανάλογα με την απάντηση που θα δοθεί στο προδικαστικό ερώτημα από το Δικαστήριο, να πρέπει να διατάξει την απόλυση του εν λόγω προσώπου.

35 Υπό τις συνθήκες αυτές, το πρώτο τμήμα του Δικαστηρίου αποφάσισε, στις 14 Ιουνίου 2024, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να κάνει δεκτό το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου για εξέταση της παρούσας προδικαστικής παραπομπής κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

36 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, στο Δικαστήριο εναπόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που να του παρέχει τη δυνατότητα να επιλύσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί, εφόσον είναι αναγκαίο, να αναδιατυπώσει τα ερωτήματα που του υποβάλλονται. Συναφώς, σε αυτό εναπόκειται να συναγάγει, από το σύνολο των στοιχείων που του παρέχει το εθνικό δικαστήριο και ιδίως από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής, εκείνα τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης τα οποία χρειάζονται ερμηνεία λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς [απόφαση της 30ής Απριλίου 2024, M.N. (EncroChat), C-670/22, EU:C:2024:372, σκέψη 78 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

37 Στο πλαίσιο αυτό, όπως προκύπτει από το σημείο 53 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, επισημαίνεται ότι, μολονότι, στο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει μόνο την παράγραφο 2 του άρθρου 15 της οδηγίας 2008/115, εντούτοις η παράγραφος 4 του εν λόγω άρθρου 15, καθόσον επιτάσσει την άμεση απόλυση του ενδιαφερομένου όταν παύουν να ισχύουν οι όροι της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου 15 και όταν η κράτηση παύει να δικαιολογείται, ασκεί και αυτή επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση.

38 Συναφώς, πρέπει ακόμη να διευκρινιστεί ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο δεν ερωτάται αν είναι συμβατή με το δίκαιο της Ένωσης η προθεσμία των 48 ωρών που προβλέπεται στο ολλανδικό δίκαιο και μνημονεύεται στη σκέψη 18 της παρούσας αποφάσεως. Κατά συνέπεια, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος της συμβατότητας με την υποχρέωση «άμεσης» απόλυσης του ενδιαφερομένου, που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/33 στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 28, παράγραφος 4, του κανονισμού Δουβλίνο III, εθνικής πρακτικής η

οποία επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να διατηρούν υπό κράτηση αιτούντα διεθνή προστασία για μέγιστο χρονικό διάστημα 48 ωρών μετά την επέλευση γεγονότος που συνεπάγεται την έλλειψη νομιμότητας μέτρου κράτησης το οποίο ελήφθη βάσει του εν λόγω κανονισμού.

39 Συγκεκριμένα, μια τέτοια εξέταση αφορά, κατ' ουσίαν, τους λόγους που θεμελιώνουν έλλειψη νομιμότητας μέτρου κράτησης ληφθέντος βάσει του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, ενώ, εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο εκκινεί από την παραδοχή ότι το πρώτο μέτρο κράτησης είναι παράνομο και επιθυμεί να προσδιοριστεί αν μια τέτοια έλλειψη νομιμότητας επηρεάζει τη νομιμότητα του δεύτερου μέτρου κράτησης, το οποίο ελήφθη βάσει της οδηγίας 2008/115. Επιπλέον, δεν αμφισβητείται ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, η έλλειψη νομιμότητας του πρώτου μέτρου κράτησης δεν απορρέει από ενδεχόμενη ασυμβατότητα της ανωτέρω προθεσμίας των 48 ωρών με την υποχρέωση άμεσης απόλυσης, αλλά από το γεγονός ότι το δεύτερο μέτρο κράτησης ελήφθη 24 ώρες μετά την παρέλευση της εν λόγω μέγιστης προθεσμίας.

40 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι το αιτούν δικαστήριο, με το προδικαστικό ερώτημα, ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 2008/115, το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/33 και το άρθρο 28, παράγραφος 4, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, υπό το πρίσμα των άρθρων 6 και 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση που δεν προβλέπει υποχρέωση της αρμόδιας δικαστικής αρχής να διατάσσει την απόλυση υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος τελεί υπό κράτηση δυνάμει μέτρου ληφθέντος βάσει της οδηγίας 2008/115, για τον λόγο ότι το πρόσωπο αυτό, του οποίου η κράτηση είχε αρχικώς διαταχθεί δυνάμει μέτρου ληφθέντος βάσει του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, δεν απολύθηκε αμέσως μετά τη διαπίστωση ότι το τελευταίο αυτό μέτρο είχε καταστεί παράνομο.

41 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι κάθε κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας, είτε διατάσσεται βάσει της οδηγίας 2008/115 στο πλαίσιο διαδικασίας επιστροφής λόγω παράνομης διαμονής, είτε βάσει της οδηγίας 2013/33 στο πλαίσιο επεξεργασίας αιτήσεως διεθνούς προστασίας, είτε βάσει του κανονισμού 604/2013 στο πλαίσιο μεταφοράς του αιτούντος τέτοια προστασία στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αιτήσεώς του, συνιστά σοβαρή επέμβαση στο δικαίωμα στην ελευθερία, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 του Χάρτη [απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψη 72 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

42 Συγκεκριμένα, όπως προβλέπει το άρθρο 2, στοιχείο η', της οδηγίας 2013/33, το μέτρο κράτησης συνίσταται στον περιορισμό ενός προσώπου σε ειδικό χώρο. Από το γράμμα, το ιστορικό θέσπισης και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η συγκεκριμένη διάταξη, το περιεχόμενο της οποίας μπορεί εξάλλου να εφαρμοστεί και ως προς την έννοια του όρου «κράτηση» της οδηγίας 2008/115 και του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, συνάγεται ότι με την κράτηση επιβάλλεται στον ενδιαφερόμενο να παραμένει μονίμως εντός περιορισμένης και κλειστής περιμέτρου και, ως εκ τούτου, τον απομονώνει από τον υπόλοιπο πληθυσμό και του στερεί την ελευθερία μετακίνησης [απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

43 Λαμβανομένης υπόψη της βαρύτητας της συγκεκριμένης επέμβασης στο δικαίωμα στην ελευθερία, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 του Χάρτη, καθώς και της σημασίας που έχει το δικαίωμα αυτό, η εξουσία που αναγνωρίζεται στις εθνικές αρμόδιες αρχές να θέτουν υπό κράτηση τους υπηκόους τρίτων χωρών οριοθετείται αυστηρώς. Η κράτηση, επομένως, μπορεί να διαταχθεί ή να παραταθεί μόνον εφόσον τηρούνται γενικοί και αφηρημένοι κανόνες οι οποίοι καθορίζουν

τους όρους και τις προϋποθέσεις της [απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψη 75 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

44 Επιπλέον, εφόσον προκύπτει ότι οι προϋποθέσεις νομιμότητας της κράτησης τις οποίες προβλέπουν η οδηγία 2008/115, η οδηγία 2013/33 και ο κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ, καθώς και οι θεσπισθείσες προς εφαρμογή τους διατάξεις του εθνικού δικαίου, δεν πληρούνταν ή δεν πληρούνται πλέον, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να αφήνεται αμέσως ελεύθερος, όπως ρητώς εξάλλου ορίζει ο νομοθέτης της Ένωσης στο άρθρο 15, παράγραφος 2, τέταρτο εδάφιο, και παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115 και στο άρθρο 9, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2013/33 [απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψη 79].

45 Οι μνημονευόμενοι, στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως, γενικοί και αφηρημένοι κανόνες οι οποίοι, εν είδει κοινών προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθορίζουν τις προϋποθέσεις της κράτησης διαλαμβάνονται, αφενός, όσον αφορά την κράτηση παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, στο άρθρο 15, παράγραφος 1, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, και παράγραφοι 4 έως 6, της οδηγίας 2008/115. Αφετέρου, όσον αφορά την περίπτωση αιτούντος διεθνή προστασία υπηκόου τρίτης χώρας, οι σχετικοί κανόνες καθορίζονται στο άρθρο 8, παράγραφοι 2 και 3, και στο άρθρο 9, παράγραφοι 1, 2 και 4, της οδηγίας 2013/33 και, όταν τίθεται ζήτημα κράτησης που διατάσσεται για τη μεταφορά αιτούντος τέτοια προστασία στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, στο άρθρο 28, παράγραφοι 2 έως 4, του κανονισμού αυτού [πρβλ. απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψη 76]. Υπενθυμίζεται επίσης ότι το άρθρο 28, παράγραφος 4, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ προβλέπει ρητώς ότι το άρθρο 9 της οδηγίας 2013/33 εφαρμόζεται στο πλαίσιο των διαδικασιών μεταφοράς που διέπονται από τον συγκεκριμένο κανονισμό.

46 Όσον αφορά το ζήτημα αν η έλλειψη νομιμότητας μέτρου κράτησης σε βάρος αιτούντος διεθνή προστασία, το οποίο ελήφθη, βάσει του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, ενόψει της μεταφοράς του αιτούντος αυτού στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του, επηρεάζει τη νομιμότητα μεταγενέστερου μέτρου κράτησης ληφθέντος βάσει της οδηγίας 2008/115 σε βάρος του προσώπου αυτού, το οποίο εξακολούθησε να κρατείται αδιαλείπτως και έχει απολέσει την ιδιότητα του αιτούντος διεθνή προστασία αλλά μπορεί πλέον να θεωρηθεί ως παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας, τονίζεται, κατά πρώτον, ότι η κράτηση ενόψει απομάκρυνσης που διέπεται από την οδηγία 2008/115 και η κράτηση που διατάσσεται κατά αιτούντος άσυλο, βάσει π.χ. της οδηγίας 2013/33 και των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού δικαίου, εντάσσονται σε διαφορετικές νομικές ρυθμίσεις (πρβλ. απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2009, Kadzoev, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741, σκέψη 45).

47 Επομένως, μέτρο κράτησης σε βάρος παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας το οποίο λαμβάνεται προς τον σκοπό της επιστροφής του πρέπει να τηρεί τους κανόνες που απορρέουν από την οδηγία 2008/115. Το δε μέτρο κράτησης σε βάρος αιτούντος διεθνή προστασία πρέπει να τηρεί τους κανόνες που απορρέουν από την οδηγία 2013/33 και τον κανονισμό Δουβλίνο ΙΙΙ.

48 Επιπλέον, το άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 2008/115 ούτε αναφέρεται ούτε παραπέμπει στις προϋποθέσεις νομιμότητας της κράτησης που προβλέπονται στα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 2013/33, καθώς και στο άρθρο 28 του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, και διέπουν την κράτηση αιτούντος διεθνή προστασία.

49 Κατά δεύτερον, από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 9 της οδηγίας αυτής, προκύπτει ότι η συγκεκριμένη οδηγία εφαρμόζεται στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στο έδαφος κράτους μέλους και ότι ένας αιτών διεθνή προστασία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι διαμένει παράνομα στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο υπέβαλε αίτηση τέτοιας προστασίας πριν εκδοθεί απόφαση απορριπτικής της αίτησής του ή απόφαση που του στερεί το δικαίωμα να διαμείνει ως αιτών άσυλο. Περαιτέρω, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η οδηγία 2008/115 δεν έχει εφαρμογή στην περίπτωση υπηκόου τρίτης χώρας που έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, υπό την έννοια της οδηγίας 2013/32, τούτο δε κατά το διάστημα από την υποβολή της εν λόγω αίτησης έως την έκδοση της αποφάσεως πρώτου βαθμού που αποφαίνεται επί της αίτησης αυτής ή, ενδεχομένως, έως την έκβαση της προσφυγής που έχει ασκηθεί κατά της εν λόγω αποφάσεως (πρβλ. απόφαση της 30ής Μαΐου 2013, Arslan, C-534/11, EU:C:2013:343, σκέψη 49).

50 Επομένως, ο αιτών διεθνή προστασία, υπό την ιδιότητά του αυτή, δεν μπορεί να τεθεί υπό κράτηση βάσει της οδηγίας 2013/33 ή του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ και, συγχρόνως, βάσει της οδηγίας 2008/115 ως παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας.

51 Κατά τρίτον, όπως προκύπτει από τα σημεία 58, 59 και 61 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, μέτρο κράτησης βάσει της οδηγίας 2008/115 μπορεί να χωρήσει μετά την κράτηση που εκτελείται δυνάμει της οδηγίας 2013/33 ή του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ. Συγκεκριμένα, καίτοι η οδηγία 2008/115 είναι προσωρινώς ανεφάρμοστη κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης ασύλου, τούτο ουδόλως σημαίνει ότι ως εκ τούτου είναι δυνατό να τερματιστεί οριστικά η διαδικασία επιστροφής, καθόσον αυτή μπορεί να συνεχιστεί σε περίπτωση που απορριφθεί η αίτηση ασύλου. Πράγματι, θα θιγόταν ο σκοπός της οδηγίας αυτής, ήτοι η αποτελεσματική επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, αν ήταν αδύνατο στα κράτη μέλη να αποφύγουν να μπορεί ο ενδιαφερόμενος, με την υποβολή αίτησης ασύλου, να επιτυγχάνει αυτομάτως την απόλυσή του (πρβλ. απόφαση της 30ής Μαΐου 2013, Arslan, C-534/11, EU:C:2013:343, σκέψη 60).

52 Επιπρόσθετα, όσον αφορά τη δυνατότητα συνέχισης της κράτησης υπηκόου τρίτης χώρας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο εν λόγω σκοπός της οδηγίας 2008/115 θα διακυβευόταν αν εμποδίζονταν τα κράτη μέλη να αποτρέψουν, με μέτρο στερητικό της ελευθερίας, τη διαφυγή ενός προσώπου ύποπτου για παράνομη διαμονή πριν ακόμα αποσαφηνιστεί η κατάστασή του (πρβλ. απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2011, Achughbabian, C-329/11, EU:C:2011:807, σκέψη 30).

53 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η έλλειψη νομιμότητας μέτρου κράτησης σε βάρος αιτούντος διεθνή προστασία το οποίο έχει ληφθεί, βάσει του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, ενόψει της μεταφοράς του αιτούντος αυτού στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του δεν επηρεάζει, κατ' αρχήν, τη νομιμότητα μεταγενέστερου μέτρου κράτησης που λαμβάνεται βάσει της οδηγίας 2008/115 σε βάρος του ίδιου προσώπου, το οποίο εξακολούθησε να κρατείται αδιαλείπτως και έχει απολέσει την ιδιότητα του αιτούντος διεθνή προστασία αλλά μπορεί να θεωρηθεί εφεξής παρανόμως διαμένων υπήκοος τρίτης χώρας. Συνεπώς, η αρμόδια δικαστική αρχή δεν υποχρεούται να απολύσει αμέσως το εν λόγω πρόσωπο απλώς και μόνο λόγω του παράνομου χαρακτήρα προγενέστερου μέτρου κράτησης που ελήφθη βάσει του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ.

54 Εν πάση περιπτώσει, διευκρινίζεται ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η διατήρηση σε ισχύ στερητικού της ελευθερίας μέτρου, για να είναι σύμφωνη με τον σκοπό προστασίας του ατόμου από την αυθαιρεσία, πρέπει, ιδίως, να είναι απαλλαγμένη από κάθε στοιχείο κακής πίστεως ή αθέμιτων ενεργειών εκ μέρους των αρχών, να συνάδει με τον σκοπό

των επιτρεπόμενων περιορισμών κατά το οικείο εδάφιο του άρθρου 5, παράγραφος 1, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και να υπάρχει σχέση αναλογίας μεταξύ της προβαλλόμενης αιτιολογίας και της στέρησης της ελευθερίας (πρβλ. απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, σκέψη 81).

55 Η διαπίστωση που περιλαμβάνεται στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως δεν αναιρείται από την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου ότι η καταβολή αποζημίωσης στο πρόσωπο που έχει τεθεί παρανόμως υπό κράτηση δεν συνιστά επαρκή επανόρθωση για την προσβολή του δικαιώματος στην ελευθερία την οποία υπέστη το πρόσωπο αυτό και δεν εγγυάται τη διασφάλιση του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη.

56 Βέβαια, αποτελεί πάγια νομολογία ότι τα κράτη μέλη πρέπει, δυνάμει του άρθρου 47 του Χάρτη, να διασφαλίζουν την αποτελεσματική δικαστική προστασία των δικαιωμάτων που παρέχονται στους πολίτες βάσει της έννομης τάξης της Ένωσης [απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψη 81 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

57 Συναφώς, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν περιορίστηκε στη θέσπιση κοινών κανόνων ουσιαστικού δικαίου, αλλά εισήγαγε επίσης κοινούς διαδικαστικούς κανόνες, σκοπός των οποίων είναι να διασφαλιστεί η ύπαρξη, σε κάθε κράτος μέλος, καθεστώτος το οποίο επιτρέπει στην αρμόδια δικαστική αρχή να αφήνει ελεύθερο τον ενδιαφερόμενο, ενδεχομένως κατόπιν αυτεπάγγελτης εξέτασης, μόλις προκύψει ότι η κράτησή του δεν είναι ή έχει παύσει να είναι νόμιμη. Προκειμένου ένα τέτοιο καθεστώς προστασίας να διασφαλίζει αποτελεσματικά την τήρηση των αυστηρών προϋποθέσεων νομιμότητας που προβλέπονται στην οδηγία 2008/115, στην οδηγία 2013/33 ή στον κανονισμό Δουβλίνο ΙΙΙ όσον αφορά την επιβολή μέτρου κράτησης, η αρμόδια δικαστική αρχή πρέπει να είναι σε θέση να αποφαίνεται επί κάθε κρίσιμου πραγματικού ή νομικού στοιχείου για την εξακρίβωση της νομιμότητας του μέτρου. Προς τούτο, πρέπει να μπορεί να λάβει υπόψη τα πραγματικά στοιχεία και τις αποδείξεις που προβάλλει η διοικητική αρχή που διέταξε την αρχική κράτηση [απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, EU:C:2022:858, σκέψεις 86 και 87].

58 Εντούτοις, αφενός, όσον αφορά το δικαίωμα στην ελευθερία, όπως επισημαίνει, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 73 των προτάσεών του, η διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα ενός προηγουμένως εκτελεσθέντος μέτρου κράτησης δεν συνεπάγεται πάντοτε την άμεση απόλυση του ενδιαφερομένου (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2013, G. και R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, σκέψεις 39 και 40), η οποία θα παράσχει στο πρόσωπο αυτό τη δυνατότητα να αποκατασταθεί στα δικαιώματά του, όταν η εν λόγω αποκατάσταση δεν είναι πλέον πρακτικώς δυνατή, δεδομένου ότι η συνέχιση της κράτησης του συγκεκριμένου προσώπου δικαιολογείται εγκύρως βάσει άλλου αυτοτελούς νομικού ερείσματος. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πρέπει, κατ' αρχήν, να προβλέπεται αποζημίωση για τα πρόσωπα που έχουν υποστεί αδικαιολόγητη κράτηση, προκειμένου να αποκατασταθεί η ζημία που προκλήθηκε από την παράνομη στέρηση της ελευθερίας.

59 Αφετέρου, όσον αφορά το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, επισημαίνεται ότι, όπως επιβεβαίωσε η Ολλανδική Κυβέρνηση κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το αιτούν δικαστήριο μπορεί να υποχρεώσει τον Υφυπουργό να καταβάλει ως αποζημίωση υψηλότερο ποσό από εκείνο που πρότεινε

επακριβώς, εν προκειμένω, η συγκεκριμένη αρχή. Επομένως, το γεγονός ότι ο Υφυπουργός πρότεινε το ποσό των 100 ευρώ ως αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη ο C, λόγω της υπέρβασης κατά 24 ώρες της προβλεπόμενης από το εθνικό δίκαιο προθεσμίας για την απόλυσή του, δεν φαίνεται να αρκεί, αυτό και μόνον, ώστε να αποδειχθεί προσβολή του εν λόγω δικαιώματος υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης.

60 Τέλος, υπενθυμίζεται ότι, για τους λόγους που δικαιολογούν τη διαπίστωση που περιλαμβάνεται στη σκέψη 53 της παρούσας αποφάσεως, υπό συνθήκες όπως αυτές της υπόθεσης της κύριας δίκης, η έλλειψη νομιμότητας του πρώτου μέτρου κράτησης δεν είναι δυνατόν, κατ' αρχήν, να επηρεάσει τη νομιμότητα του δεύτερου μέτρου κράτησης που ελήφθη βάσει της οδηγίας 2008/115.

61 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 2008/115, το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/33 και το άρθρο 28, παράγραφος 4, του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, υπό το πρίσμα των άρθρων 6 και 47 του Χάρτη, έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση που δεν προβλέπει υποχρέωση της αρμόδιας δικαστικής αρχής να διατάσσει την απόλυση υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος τελεί υπό κράτηση δυνάμει μέτρου ληφθέντος βάσει της οδηγίας 2008/115, για τον λόγο ότι το πρόσωπο αυτό, του οποίου η κράτηση είχε αρχικώς διαταχθεί δυνάμει μέτρου ληφθέντος βάσει του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, δεν απολύθηκε αμέσως μετά τη διαπίστωση ότι το τελευταίο αυτό μέτρο είχε καταστεί παράνομο.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, το άρθρο 9, παράγραφος 3, της οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, και το άρθρο 28, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, σε συνδυασμό με τα άρθρα 6 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής,

έχουν την έννοια ότι:

δεν αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση που δεν προβλέπει υποχρέωση της αρμόδιας δικαστικής αρχής να διατάσσει την απόλυση υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος τελεί υπό κράτηση δυνάμει μέτρου ληφθέντος βάσει της οδηγίας 2008/115, για τον λόγο ότι το πρόσωπο αυτό, του οποίου η κράτηση είχε αρχικώς διαταχθεί δυνάμει μέτρου ληφθέντος βάσει του

κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ, δεν απολύθηκε αμέσως μετά τη διαπίστωση ότι το τελευταίο αυτό μέτρο είχε καταστεί παράνομο.

(υπογραφές)